

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski

w sprawie z odwołania D. M.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.
z udziałem zainteresowanej G. B.
o prawo do renty socjalnej i renty rodzinnej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 13 listopada 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 17 lipca 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

**1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
odstępując od obciążania ubezpieczonego zwrotem kosztów
postępowania na rzecz organu rentowego,**

**2. przyznaje radcy prawnemu R.C. tytułem kosztów
nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu od Skarbu
Państwa (Sąd Apelacyjny w (...)) kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł
powiększoną o obowiązującą stawkę podatku od towarów i
usług.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 lipca 2013 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) oddalił
apelację ubezpieczonego D.M. od wyroku Sądu Okręgowego -Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w R. z dnia 14 sierpnia 2012 r., VI U (...), oddalającego
odwołanie w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w
R. z udziałem zainteresowanej G. B. o prawo do renty socjalnej i renty rodzinnej.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego ubezpieczony wniósł skargę kasacyjną, w której wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadnił powołaniem się na okoliczność, że "orzeczenia sądów zostały podjęte z naruszeniem przytoczonych przepisów prawa materialnego oraz procesowego". Zdaniem skarżącego, "sądy nie mogły ograniczyć się do oceny zdolności do pracy jedynie z uwzględnieniem czynnika medycznego lecz wziąć pod uwagę jego aktualną sytuację zdrowotną i możliwość podjęcia pracy w kontekście realnych możliwości podjęcia pracy". Jest to istotne o tyle, że według biegłych ubezpieczony "wymaga systematycznego leczenia stabilizującego poziom cukru we krwi a zatem stosowania profilaktyki w zakresie uniemożliwiającym podjęcie zatrudnienia". Zdaniem skarżącego, uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego zostało ograniczone do opisu schorzeń, na które cierpi ubezpieczony oraz do przytoczenia konkluzji zawartych w opiniach biegłych na temat całkowitej niezdolności ubezpieczonego do podjęcia zatrudnienia. Sąd odwoławczy nie dokonał zaś oceny stanu zdrowia ubezpieczonego w kontekście realnej możliwości podjęcia przez niego zatrudnienia. Zamiast tego oparł się na analizach biegłych, w których przedstawiono "hipotetyczną ocenę" możliwości podjęcia zatrudnienia przez ubezpieczonego. Okazuje się jednak, że ubezpieczony z przyczyn zdrowotnych nie jest w stanie podjąć pracy. Potwierdzeniem tej tezy byłoby "uwzględnienie podczas orzekania dokumentacji medycznej dołączonej do niniejszej sprawy, która została przysłana do Sądu Apelacyjnego z [...] W [...].", czego jednak w postępowaniu apelacyjnym nie dokonano. Skoro sprawa dotyczy renty socjalnej oraz renty rodzinnej, a więc "posiadania przez ubezpieczonego środków umożliwiających zachowanie podstawy utrzymania", to jej rozstrzygnięcie dotyczy "żywotnego interesu strony", w związku z czym "sądy powinny ocenić istotne dla sprawy kwestie w sposób nie budzący wątpliwości". W zaistniałej sytuacji procesowej przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania "umożliwi weryfikację oraz wycofanie z obrotu prawnego orzeczenia, skutkującego pozbawieniem wnioskodawcy finansowych podstaw egzystencji, przy jednoczesnym braku możliwości zarobkowania ze względu na niemożność podjęcia zatrudnienia - spowodowanego stanem zdrowia wnioskodawcy". W końcowej części uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na rozprawie, ubezpieczony przedstawił następujące

zagadnienie prawne: "Czy w przypadku niestwierdzenia przez biegłych lekarzy sądowych całkowitej niezdolności do pracy, możliwe jest orzeczenie o prawie do renty socjalnej oraz rodzinnej, jeśli z materiału dowodowego wynika, że ubezpieczony faktycznie nie może podjąć zatrudnienia ze względu na swoją aktualną sytuację zdrowotną w szczególności z uwagi na konieczność poddawania się stałemu leczeniu i kontroli ze względu przebieg choroby - w tym przypadku cukrzycy". Ubezpieczony wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę wyroku Sądu drugiej instancji i przyznanie ubezpieczonemu prawa do renty socjalnej oraz renty rodzinnej, a ponadto o zasądzenie kosztów procesu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o oddalenie skargi oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Ubezpieczony uważa, że jego skarga powinna zostać rozpoznana (na rozprawie) ze względu na "wskazane" w niej "zagadnienie prawne". Sąd Najwyższy jednak nie podziela poglądu o występowaniu takiego zagadnienia. W utrwalonym orzecznictwie konsekwentnie przyjmuje się, że sformułowanie "istotnego zagadnienia prawnego" uzasadniającego przyjęcie skargi do rozpoznania powinno: 1) przybrać formę zapytania, 2) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych ustaleń, 3) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny, aby umożliwiło sądowi kasacyjnemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi w kwestii jurydycznej, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu, 4) dotyczyć problemu, który rzeczywiście (a nie pozornie) budzi istotne (poważne) wątpliwości prawne.

Wszystkie wymienione przesłanki powinny zostać spełnione łącznie. Konstrukcja "istotnego zagadnienia prawnego" powinna zatem opierać się w pierwszym rzędzie na określeniu przepisów prawa (materialnego lub procesowego), w związku z którymi zagadnienie zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Temu wymaganiu ubezpieczony nie sprostał, bo nie wskazał żadnego przepisu, z którego wykładnią wiązałby się postulowany przez niego problem. Nadto, podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), co oznacza, że przedstawione przez stronę skarżącą zagadnienie prawne musi dotyczyć ustalonego stanu faktycznego. Z wywodów zamieszczonych w przedmiotowej skardze wynika, że ubezpieczony neguje przeprowadzoną w sprawie ocenę materiału dowodowego w zakresie jego zdolności do zarabkowania. Tymczasem, Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Przedstawianie w skardze kasacyjnej jako "istotnego zagadnienia prawnego" problemu, który dotyczy sfery faktów, a nie wykładni prawa, w żadnym wypadku nie może być więc podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1996 r., II UKN 9/96, OSNAPiUS 1997 nr 11, poz. 201; z dnia 23 stycznia 1997 r., I CKN 51/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 79; z dnia 18 maja 2006 r., II UK 164/05, PiZS 2006 nr 9, s. 33 oraz z dnia 28 kwietnia 2010 r., II UK 334/09, LEX nr 604221).

Z analogicznych względów skargi ubezpieczonego nie można uznać za oczywiście uzasadnioną, bo zaskarżone orzeczenie Sądu Apelacyjnego nie jest dotknięte kwalifikowanymi, widocznymi "na pierwszy rzut oka", wadami w zakresie zastosowania (wykładni) "przytoczonych przepisów prawa materialnego oraz procesowego" (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49 oraz z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107). Trudności w uzyskaniu pracy ani warunki panujące na rynku pracy nie mogą być brane pod uwagę przy ustaleniu niezdolności do pracy (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2005 r., I UK 371/04, LEX nr 989241; z dnia 12

kwietnia 2012 r., II UK 219/11, OSNP 2013 nr 5-6, poz. 69 oraz z dnia 17 kwietnia 2014 r., I UK 378/13, LEX nr 1477427).

Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, a zważywszy na sytuację osobistą skarżącego postanowił na mocy art. 102 k.p.c. odstąpić od obciążania ubezpieczonego obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego na rzecz organu rentowego. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu orzeczono na mocy § 2 ust. 3 i § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490).